

ного строку не спричинить відмову у її прийнятті або її повернення, оскільки ст. 121 ЦПК це не передбачено, але спричинить відмову у задоволенні позовних вимог, що ґрунтувались на таких строках.

На цей час реалізація принципу доступності правосуддя споживачеві потребує суттєвого вдосконалення, насамперед шляхом внесення необхідних змін та доповнень до ЦПК та ЦК. Зміни до ЦПК можуть бути розроблені у наступних напрямках: 1) скасування виключної підсудності стосовно справ про захист прав споживачів; 2) заборона передавати справи на розгляд іншому судові в порядку статті 116 ЦПК; 3) вирішення питання про долю справи у разі виникнення у споживача права на задоволення позову під час вирішення справи. Стосовно ЦК пропонується виключити дію строку позовної давності на вимоги про відшкодування моральної шкоди.

Список літератури: 1. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР //ВВР України. 1996. №30. Ст.141 (зі змінами згідно із Законом №2222-IV від 08.12.2004р.). 2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р. № 1618-IV //ВВР України. 2004. № 40-41, 42. Ст.492 (із змінами). 3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. №435-IV //ВВР України. 2003. № 40-44. Ст. 365 (із змінами). 4. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991р. № 1023-XII //ВВР України. 1991. №30. Ст.379 (із змінами). 5. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15.12.2003р. №755-IV//ВВР України. 2003. № 31-32, Ст.263. 6. Постанова Пленуму Верховного Суду України №5 від 12.04.1996 р. «Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів»/ Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України у цивільних справах. Х., 2006. 7. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.1993р. № 7-93 //ВВР України. 1993. № 13. Ст.113 (із змінами)/ 3 кн. Котенко С.О. Складання процесуальних документів за новим Цивільно-процесуальним кодексом України: зразки процесуальних документів. Учебний посібник. Мелітополь, 2006. 8. Порядок оплати витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду цивільних справ та їх розміру, затверджений Постановою Кабінету Міністрів від 21.12.2005 р. №1258/ 3 кн. Котенко С.О.. Складання процесуальних документів за новим Цивільно-процесуальним кодексом України: зразки процесуальних документів. Учебний посібник. Мелітополь, 2006. 9. Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации. М., 2005. 10. Цивільний процес: Підручник/Під ред. В.В. Комарова. Х., 2001. 11. Блохина О.Ю. Процессуальные особенности рассмотрения судами дел о защите прав потребителей: Дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Тверь, 1999. 12. Кожухарь А.Н. Право на судебную защиту в исковом производстве. Кишинев, 1989.

Надійшла до редакції 03.11.06

В. В. Акімов

ДЕЯКІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Аудиторська діяльність як організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг у системі бухгалтерського обліку і фінансової звітності почала застосовуватися в Україні зовсім недавно. Її тривалість продовжується трохи більше

тринадцять років. Не дивлячись на це, її послугами скористалися тисячі суб'єктів господарювання всіх форм власності, а з результатами цього незалежного фінансового контролю мали змогу ознайомитися мільйони громадян України.

За цей період у діяльності аудиторів та аудиторських фірм накопичений значний позитивний та, на превеликий жаль, і негативний досвід, який передусім пояснюється, на наш погляд, недосконалістю вітчизняного законодавства. Враховуючи ці та інші обставини, особливості аудиторської діяльності, а також намагання безболісного втілення аудиту в національну систему фінансово-економічного контролю, українські вчені – економісти проводять багато наукових досліджень.

Праці Білухи М. П., Бутинця Ф. Ф., Виговської Н. І., Давидова Г. М. та інших заклали надійні підвалини національної наукової, навчальної, методичної та практичної діяльності щодо застосування аудиту в Україні.

Не залишилася аудиторська діяльність поза увагою Верховної Ради України. Так, вищий законодавчий орган держави, аналізуючи досвід та розв'язуючи проблеми становлення незалежного фінансового контролю, шість разів повертався до Закону України «Про аудиторську діяльність», вносячи в нього суттєві зміни.

У цілому із відомих нам джерел становленню, розвитку, практичній діяльності присвячено більше трьохсот нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, відповідних міністерств, Національного банку, Державної податкової адміністрації, Фонду Державного майна та інших державних органів.

Суттєвих змін зазнав Закон України «Про аудиторську діяльність» за теперішню каденцію Верховної Ради України.

Порівняно з Законом України «Про аудиторську діяльність», прийнятим 22 квітня 1993 р. [1], Закон України «Про аудиторську діяльність» зі змінами, викладений в редакції від 14 вересня 2006 р. [2], більш адаптований до чинного законодавства та сучасних соціально-економічних умов, значно конкретніше окреслює всі аспекти аудиторської діяльності та більш упорядкований.

До суттєвих змін Закону України «Про аудиторську діяльність» в редакції від 14 вересня 2006 року, який набирає чинності у грудні 2006 р., слід віднести визначення в преамбулі Закону правових засад здійснення аудиторської діяльності, які «спрямовані на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів **користувачів фінансової та іншої економічної інформації**» (виділено нами), а не тільки власників, як це було в Законі від 1993 року.

Звертає увагу, що вищий законодавчий орган в преамбулі розширив можливе коло потенціальних користувачів за рахунок можливості одержувати не тільки фінансову, але й іншу економі-

чну інформацію, що дуже суттєво у сучасних складних, а іноді і відверто криміногенних умовах господарювання.

У Законі України у редакції від 14 вересня 2006 року вищий законодавчий орган держави більш чітко окреслив аудиторську діяльність п. 1 ст. 3, якою визначив її як підприємницьку, а аудит п. 2 ст. 3 – як перевірку даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єктів господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Законодавець доповнив закон, що аналізується, визначенням суттєвої інформації, яка згідно з законом є такою, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів.

Цікавими для нашого дослідження є наступні 4 і 5 пункти ст. 3 вищезгаданого закону, які передбачають відповідно до п.4 ст. 3: «Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення» і п. 5 ст. 3 «Аудит може проводитися з ініціативи суб'єктів господарювання, а також у випадках, передбачених законом (обов'язковий аудит).

Виходячи з п. 2 ст. 3 : аудит – перевірка ... згідно із вимогами користувачів, тобто аудит здійснюється на вимогу користувачів. Пункти 4 і 5 ст. 3 цього Закону визначають, що аудит здійснюється незалежними особами... які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення; аудит може проводитися з ініціативи суб'єктів господарювання.

На жаль, Закон від 14 вересня 2006 року, на відміну від Закону від 22 квітня 1993 року, не містить визначення «користувачі».

У попередній редакції Закон України «Про аудиторську діяльність» давав тлумачення «Користувачами бухгалтерської звітності можуть бути уповноважені на підставі законів України представники державної влади. Юридичні та фізичні особи, зацікавлені в наслідках господарської діяльності суб'єктів, в тому числі: власники, засновники господарюючого об'єкта, кредитори, інвестори та інші особи, які відповідно до чинного законодавства мають право на отримання інформації, що міститься в бухгалтерській звітності».

Ще ширше коло користувачів окреслив Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3], який має безпосереднє відношення до Закону України «Про аудиторську діяльність» і визначає користувачів фінансової звітності як фізичних або юридичних осіб, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Детальний аналіз Закону України «Про аудиторську діяльність» в редакції від 14 вересня 2006 року, особливо п. 3 ст. 9 «Обов'язки суб'єктів господарювання при проведенні аудиту», засвідчує, що фінансова звітність суб'єкта господарювання, яка відповідно до закону підлягає обов'язковій аудиторській перевірці, повинна бути перевірена аудитором і оприлюднена відповідно до вимог законодавства.

Таким чином, вимога щодо оприлюднення робить абсолютно всіх громадян користувачами фінансової та іншої економічної інформації. Тобто, згідно з п. 2 ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність» замовниками на проведення аудиту практично всіх господарчих суб'єктів держави, а суб'єктів, визначених у ст. 8 – стовідсотково, може виступити всякий громадянин України. З точки зору демократичних засад це справедливо, але практично неможливо. А якщо додати до цього ймовірні судові позови (а юридичні підстави після кожної перевірки будуть) акціонерів, орендодавців, власників земельних сертифікатів та інших фізичних та юридичних осіб, то господарські суди ніколи не справляться з цією задачею.

У зв'язку з цим вважаємо доцільним у розділі I виписати статтю 1 «Визначення термінів», де дати тлумачення термінам «користувачі» та «замовники».

На наш погляд, визначення терміна «користувачі» може бути подано в такій редакції:

Користувачі – фізичні та юридичні особи, що безпосередньо мають виробничий зв'язок або їх діяльність тісно пов'язана з фінансовим станом суб'єкта господарювання, що підлягає аудиторській перевірці.

Виходячи з цього, на наш погляд, термін «замовник» може бути подано в наступній редакції:

Замовники – фізичні та юридичні особи, виробничий або фінансовий зв'язок яких з суб'єктом господарювання, що підлягає аудиторській перевірці, нотаріально або іншим чином засвідчений.

Такі зміни до Закону України «Про аудиторську діяльність» дадуть можливість більш конкретно підходити до визначення користувачів і замовників при розгляді підстав для проведення аудиту та вирішення питань про відповідальність аудиторів та аудиторських фірм.

Список літератури: 1. Закон України «Про аудиторську діяльність» // Урядовий кур'єр 18 жовтня 2006 р. №195. Ст. 1-5. 2. Закон України «Про аудиторську діяльність» // Відомості Верховної Ради України 1993р., №23. Ст. 243. 3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». 16 липня 1999 р № 996-XI.

Надійшла до редакції 20.10.06